

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

בראשית

קיומם של ישראל אינו תלוי ח"ו באומות - לעמוד בתוקף

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה
הי' תהא שנת פלאות אראנו
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה מנחם ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לזכות

הרה"ת ר' יעקב הכהן שיחי' קונסיפולסקי
לרגל יום ההולדת שלו

ביום כ"ו תשרי ה' תהא שנת פלאות אראנו

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת שושנה תחי' קונסיפולסקי
ומשפחתם שיחיו

*

הי' שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: (718) 753-6844

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

ש"פ בראשית, מבה"ח מר-חשון ה'תשנ"ב

- תרגום מאידית -

א. ידוע פתגם רבותינו נשיאינו¹, ששבת בראשית נוגעת לכל השנה כולה. אַזוי ווי מ'שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית, אַזוי גייט אַ גאַנץ יאָר.

במה מתבטא המיוחד בשבת בראשית, שדוקא ממנה נמשך על כל ימי השנה? לכאורה זהו תוכנו של כל חודש תשרי: תשרי - אותיות רשית² - הוא הרשית של כל השנה כולה, וכידוע³ שהמועדים של חודש תשרי (המרוכה במועדות⁴) הינם מועדים כלליים שמהם נמשך על כל השנה. החל מראש השנה, שנקרא בשם „ראש השנה“ כי הוא „ראש“ הכולל בתוכו ומנהיג את כל ימי השנה⁵, ועל דרך זה יום הכיפורים (שגם הוא נקרא „ראש השנה“ בכתוב⁶), ועל דרך זה חג הסוכות, זמן שמחתנו, עד שמיני עצרת ושמחת תורה - מדוע אם כן מציינים במיוחד את שבת בראשית בכך שנוגע לפועל על כל השנה?

ונקודת הביאור בזה - בפשטות: שבת בראשית מציינת את המעבר מחודש תשרי, המרובה במועדות, לסדר הרגיל של חיי היום יום בשאר חדשי השנה:

שבת בראשית היא (א) הסיום וסוף-הכל של חודש תשרי - בהיותה השבת האחרונה של החודש, שאז היא העלי והשלימות (ויכולו⁷) של סיום המועדים דחודש תשרי - שמיני עצרת ושמחת תורה, שהם עוצרים וקולטים (עצרת מלשון קליטה⁸) ומכניסים בפנימיות את כל הימים טובים של חודש תשרי; ונוסף לזה היא (ב) ההתחלה של העבודה הרגילה של השנה הבאה - בהיותה שבת מברכים חודש מר-חשון, חודש ה„חולין“ הראשון של השנה החדשה (שאינו בו שום ימים טובים וכו'), כאשר מתחילה, כידוע⁹, עיקר העבודה של „ויעקב הלך לדרכו“¹⁰, לדרכו דוקא - בעניני העולם ועובדין דהול, איש תחת גפנו ותחת תאנתו¹¹.

ומכיון ששבת בראשית כוללת בתוכה את שני הענינים - היא השבת האחרונה של חודש תשרי והיא המברכת את חודש ה„חולין“ הראשון של השנה - לפיכך גותנת היא כוח מיוחד להנהגה של כל השנה; (המועדים של) חודש תשרי עצמו - מכיון שהוא בדרגת „רשית“¹² הריהו

7) בראשית ב, א. וראה לקו"ת בהר מא, א. אוה"ת עה"פ. ועוד.
8) ראה לקו"ת שמע"צ פה, ג. פה, ד. צא, א. הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' קלג.
9) ראה לקו"ש ח"ב שבהערה 1. וש"נ.
10) ל' הכתוב - ויצא לב, ב.
11) ל' הכתוב - מ"א ה, ה. מיכה ד, ד.
12) ובפרט ש„רשית (השנה) חסר אלף כתיב (עקב יא, יב), המורה על הסתלקות האור כו'

1) לקו"ש ח"ב ע' 449. ח"כ ע' 556. וש"נ. וראה גם סה"מ תשי"א ע' 59. ספר השיחות תרצ"ו-ת"ש ע' 203.
2) בעל הטורים עקב יא, יב. אוה"ת סוכות ע' א'תשנ"ו. סה"מ תר"ל ע' רפז. תרנ"ו ע' רעז. ועוד.
3) ראה סה"מ תקס"ו ע' שעט. אוה"ת סוכות שם. ברכה ע' א'תתסו. סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרע"ח ע' רעה. תש"ב ע' 49. ועוד.
4) ראה ב"י או"ח סתצ"ב (ד"ה ומ"ש). שו"ע אדה"ז שם ס"ב. הוספה לשו"ע אדה"ז (להר"ג מדובראוונצ) או"ח סקל"א ס"ח.
5) ראה לקו"ת תבוא מא, ג. נצבים מז, א-ב. דרושים לר"ה נח, א-ב. עטרת ראש שער ר"ה בתחלתו. אוה"ת דרושים לר"ה ע' ביעז ואילך. ובכ"מ.
6) יחזקאל מ, א. וראה תוד"ה ואת - נדרים כג, ב. רא"ש סוף יומא. לקו"ת ר"ה נח, א. סד, א.

בכלל, "בכל מכל כל" בגימטריא קבץ³⁷ - קיבוץ גלויות דכל בני, "בנערינו", וגם "בזקנינו", וגם "בבנינו" וגם "בבנותינו",

וכולם יחדיו באים להמקום העיקרי - קודש הקדשים (שכבית המקדש³⁸, בירושלים עיר הקודש, בארצנו הקדושה), שבו נמצאת ה"אבן שתי" ש"ממנה הושתת כל העולם"³⁹, ושם גופא - "ילכו מחיל אל חיל (עד) יראה אל אלקים בציון",

ועוד ועיקר - תיכף ומיד ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א מהתלמידים שיחיו שני שטרות של דולר - לצדקה].

37) ראה ב"ב טז, סע"ב ואילך, ובחי' חת"ס שם. ה"ז רק בנוגע לסנהדרין, ותיכף לאח"ז "נעתקין - יחד עם כלל ישראל - למקדש".
38) דאף ש"בטבריא עתידים לחזור תחילה", (39) יומא נד, ב.

בלתי מוגה

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגרב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ו. ויה"ר שההוספה בלימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, וההוספה בהפצת התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, יפוצו מעינותיך חוצה – תמהר ותזרז ביאת דוד מלכא משיחא, מלכא משיחא, ועד משיחא, תיכף ומיד ממש.

ואז יתוסף עוד יותר בלימוד התורה – "ילכו מחיל אל חיל (עד) יראה אל אלקים בציון"²⁵ – לימוד התורה מהקב"ה בעצמו, כמ"ש²⁶ "תורה חדשה מאתי תצא", בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש ובבית המקדש – בלשכת הגזית, מקום מושבם של סנהדרין גדולה, "עמודי ההוראה (ש)מהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל"²⁷, כי, תיכף ומיד יקויים היעוד²⁸ "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצריך כבתחילה", וכפס"ד הרמב"ם²⁹ ש"בטבריא עתידים לחזור תחילה ומשם נעתקין למקדש", ביהמ"ק השלישי, "מקדש אדני-כוננו ידיך"³⁰, שבו יתגלו הלוחות, לוחות ראשונות ולוחות אחרונות, וכן שברי לוחות – שרומז על המעלה דבעלי תשובה³¹, והרי "משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא"³².

והעיקר – ש"אתא לאתבא" את כאו"א מישראל וכל בני", "בנערינו ובזקנינו גוי" בכנינו ובבנותינו"³³, ולומדי תורה בראשם, ומפיצי תורה ("גדול המעשה יותר מן העושה"³⁴) בראשם דראשם – לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש ולבית המקדש, תיכף ומיד ממש.

ז. והשליחות-מצוה לצדקה שיתנו לכאו"א מכם – תמהר ותזרז עוד יותר שכל זה יקויים תיכף ומיד ממש, כך, שבהמשכו של יום זה, יום שלישי, נמצאים כבר במעמד ומצב דגאולה האמיתית והשלימה בתכלית השלימות.

ובפרט שנמצאים כבר בהזמן העיקרי של הגאולה – תיכף ומיד ממש – שהרי כבר "כלו כל הקיצין"³⁵, הכל מצוחצח, ונמצאים במצב של "עמדו הכן כולכם"³⁶ בתכלית השלימות,

וכמודגש גם בהסימן של שנה זו, "הי' תהא שנת נפלאות בה", "נפלאות

ביחידות – הי"ז לאחרי הלימוד ברכים, בדיבוק חברים ופולפול התלמידים, שאז מתבודד לעצמו וחוזר להתבונן ולהתעמק ביתר שאת וביתר עוז בהענין שאודותיו הי' הפולפול והשקו"ט.
 (25) תהלים פד, ח.
 (26) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.
 (27) רמב"ם ריש הל' ממרים.
 (28) ישע"י א, כו.
 (29) הל' סנהדרין פי"ד הי"ב.
 (30) בשלח טו, יז.
 (31) ראה לקו"ש ח"ט ס"ע 239 ואילך.
 (32) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
 (33) בא יו"ד, ט.
 (34) ב"ב ט, א.
 (35) סנהדרין צז, ב.
 (36) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ריש ע' רעט. "היום יום" טו טבת. ובכ"מ.

בפסוק בראשית – "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"¹⁶ – מתחדשת הבריאה של כל עניני העולם לשנה החדשה (שכן קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר נש אסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא¹⁷). וזה נותן את הכוח להעמיד כפי שצריך להיות את העבודה בעניני העולם במשך השנה הבאה.

ב. הענין יובן ביתר ביאור לפי דברי חז"ל בדיקוק הלשון "בראשית" [מקדם ברא אלקים אין כתיב כאן, ומתחילה אין כתיב כאן, אלא בראשית¹⁸] – "בשביל התורה שנקראת¹⁹ ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראת²⁰ ראשית תבואתו"²¹.

מכיון שדרשת חז"ל היא על תיבת "בראשית" – דקאי בפשטות הכתובים על ראשית בריאת שמים וארץ עם כל פרטי הבריאה (כמדובר בהמשך הכתובים) – מסתבר לומר, ובפרט על פי הידוע²² ששני פירושים בתיבה אחת יש ביניהם שייכות (וכפי שרואים זאת בלימוד

מובדל ומרומם משאר חדשי השנה, הוא ממולא (מרובה) במצוות וקדושה (ובלשון המדרש¹³: "מושבע בכל, גתות בתוכו, ברכות בתוכו, כפור בתוכו כו"), וממילא אין בטוחים כל כך שיוכלו להמשיך את המצב המרומם של חודש תשרי בימי השבוע הפשוטים של השנה;

משא"כ שבת בראשית, בהיותה הן הסיום והותם דחודש תשרי והן ההתחלה של שנת ה"חולין" (החל מושבת מברכים) חודש חשוני¹⁴)

– כמרומו גם בתיבת (שבת) בראשית – מלשון התחלה וראש – ההתחלה וראש של כל השנה, נוסף לזה שפרשת בראשית היא גם הפרשה הראשונה בתורה, ההתחלה של קריאת כל (הפרשיות שב)תורה, שאותם קוראים ועימם צריך לחיות¹⁵ במשך כל השנה –

הרי היא ה"ממוצע המחבר" ביניהם, הנותנת את הכוח המיוחד שבהתאם לאופן ש"מעמיד" את עצמו אז, כך "ימשך" כל השנה; להמשיך את המצב הנעלה בחודש תשרי בעבודה היום יומית בעולם, בימי החול ועובדין דחול.

וכפי שמובן גם מתוכנה של פרשת בראשית (שעל שם זה נקראת השבת "שבת בראשית") שבה מדובר אודות מעשה בראשית: על ידי הקריאה בתורה

(תניא אגה"ק סי"ד). ויש לפרש החסר למעליותא – שבתית, "רשית" בחי' אל"ף אותיות פלא היא למעלה מגילוי והתלבשות בהכתיב, שזה מורה על שלימות ענין הפלא, שמובדל ומרומם ולמעלה מכל גדר גילוי כו'. וראה לקמן סי"ח.

(13) ויק"ר פכ"ט, ה.
 (14) ור"ח חשוני הוא לעולם ב' ימים: א' דר"ח הוא יום שלשים בתשרי (אותיות "רשית"), וב' דר"ח הוא א' חשוני (התחלת עבודה הרגילה בשנה).
 (15) "היום יום" ב חשוני. ספר השיחות תש"ב ע'

.29

(16) בראשית א, א.
 (17) זהר ח"ב קסא, ריש ע"ב.
 (18) תנחומא (באבער) בראשית ג. ועד"ז ביל"ש עה"פ (רמו ב). מדרש לקח טוב עה"פ.
 (19) משלי ה, כב.
 (20) ירמ" ב, ג.
 (21) פרש"י ורמב"ן עה"פ. – ובתנחומא שם: מהו בראשית אלו ישראל שנקראו ראשית (וראה תנחומא שם ה בנוגע לתורה). וביל"ש שם: אלא בראשית בזכות ישראל ראשית. וכ"ה בלק"ט שם. ובב"ר עה"פ (פ"א, ד): ששה דברים קדמו לבריה"ע כו' וישראל כו' מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. ובויק"ר פל"ו, ד: שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות ישראל דכתיב בראשית ברא אלקים ואין ראשית אלא ישראל. וביל"ש ירמ"י רמו רסד: לא נברא העולם אלא בזכות ישראל שנאמר ראשית תבואתו וכתיב בראשית ברא אלקים.
 (22) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ובכ"מ.

הי' לו עכ"פ להקדים את הפירוש
„כפשוטו“!

יתירה מזה: בנוגע לכללות פתיחת
התורה ב„בראשית ברא גו“ מפרש רש"י
(בפירושו לפני זה), ש„לא הי' צריך
להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה
לכם“²⁴ שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה
ישראל, ומה טעם פתח בבראשית כו“.
ומזה מובן, שהתחלת התורה היא לא
בענין תורה (ומצוות) וישראל, אלא
בנוגע לבריאה עצמה („כח מעשיו הגיד
לעמו“²⁵). ואעפ"כ מביא אח"כ רש"י
ש„בראשית קאי (לא על הבריאה) אלא
על התורה וישראל“²⁶!

ג. ויש לומר הביאור בזה:

מלשון חז"ל ש„בראשית“ היא כוונת
ותכלית כל הבריאה – „בשביל התורה
שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקרא
ראשית“ – מובן, שזה שהתורה וישראל
הם „ראשית“ („מחשבתן של ישראל
קדמה לכל דבר“²⁷) אין המדובר (רק) כפי
שהם לגמרי נעלים מהבריאה (כי אז לא
מתאים לומר שהם „ראשית“ הבריאה,
ושהבריאה נבראת בשבילם, שזה מורה
על שייכות ביניהם), אלא (בעיקר) כפי
שהם (התורה וישראל) (באים לידי ביטוי
גם למטה, כפי שהם) חז"ל מהבריאה –
הם „ראשית“ הבריאה, שבשבילם נברא
העולם.

(24) בא יב, ב.

(25) תהלים קיא, ו.

(26) אבל ראה תו"ח פרשתנו ד"ה בראשית הב' פ"ד (ח, א), שבוז מבאר רש"י שטעם הפתיחה עם „בראשית“ (שאם יאמרו אה"ע לישראל כו'), הוא מפני שבריא העולם היא בשביל התורה ובשביל ישראל, ששלימות עבודתם היא בארץ ישראל.
וראה לקמן ס"ה.

(27) ב"ר פ"א, ד.

שקו"ט ופלפול, ועד "לאפשא לה"¹⁷, לחדש בתורה, חידוש אמיתי, מיוסד על
כללי התורה, שנכלל ב"מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש"¹⁸, כולל גם לפרסם
בכתב או בדפוס החידושי-תורה (כמדובר כמ"פ¹⁹ בנוגע להמנהג בשנים הכי
אחרונות).

ה. ויהי"ר שהדיבור בכהנ"ל יבוא במעשה בפועל – שאצל כל אחד
מתלמידי הישיבות הנמצאים כאן, וכן אצל כל אחד מתלמידי הישיבות בכל
מקום שהם, יתוסף בלימוד כל התורה כולה, לימוד כל חלקי התורה, נגלה
דתורה ופנימיות התורה, ומתוך הוספה יתירה בהתמדה ושקידה בלימוד
השיעורים בתורה, ויתירה מזה, שלימוד התורה יהי' למעלה משיעור ולמעלה
ממידה והגבלה, כך, שהמחשבה הראשונה שנופלת במוחו ברגע שניעור
משנתו היא בעניני תורה, ולא עוד אלא שאפילו באמצע השנה ה"ה חולם
("ס'חלוט זיך") אודות עניני תורה ופלפול בתורה!

כאשר מסתכלים על בחור-ישיבה אמיתי, צריכים לראות את מציאותו
האמיתית – שכל מציאותו, כל עולמו וכל חייו, הו"ע התורה.

ובלשון הרמב"ם בסיום וחותם ספרו [בנוגע למעמד ומצב ד"א אותו
הזמן] שיבטלו כל המניעות והעיכובים ויהיו פנוייך בתורה וחכמתה] "כמים
לים מכסים"²⁰ – שהלומד נכלל ומתבטל לגמרי בהתורה עד שלא רואים את
מציאותו כי אם את מציאות התורה, כשם שלא רואים את מציאות הים אלא
את המים שמכסים על הים.

ולהוסיף, שאופן לימוד התורה "כמים לים מכסים" הוא נעלה יותר
מהאופן ד"יחוד נפלא" שמבאר רבינו הזקן בהתחלת ספר התניא²¹ – כי,
הלימוד הוא לא רק באופן שנעשה מיוחד עם התורה ביחוד נפלא, אלא יתירה
מזה, שמציאותו נעשית מכוסה ובטלה לגמרי בתורה.

ונוסף לכך שהתלמיד מתנהג בעצמו באופן האמור, צריך להשפיע גם
על חבריו, ובפרט החברים שלומד עמהם בחברותא [שנים שיושבים ועוסקים
בתורה], או שלשה, חמשה, עשרה²², או ריבוי גדול יותר ("העמידו תלמידים
הרבה"²³) שעוסקים בתורה יחדיו²⁴] – שממנו יראו וכן יעשו, שגם אצלם יהי'
לימוד התורה באופן האמור, עד להשלימות ד"כמים לים מכסים".

(20) ישעיה יא, ט.

(21) פרק ה.

(22) אבות פ"ג מ"ו.

(23) שם פ"א מ"א.

(24) ואף שבשביל תועלת העיון וההעמקה

בלימוד התורה יש צורך במנוחת הנפש ע"י הלימוד

(17) זח"א יב, ב. תו"א מקץ לט, ד. וראה הל'

ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. וש"נ.

(18) ראה מגילה יט, ב. הנסמן בלקו"ש חי"ט

ע' 252.

(19) ראה התוועדויות תשמ"ח ח"ב ע' 327

ואילך. ועוד.

המצטרך לו, הן עניניו הגשמיים, עניני ארץ, והן עניניו הרוחניים, עניני שמים, כמו מנוחת הגוף ומנוחת הנפש¹⁰, מנוחה אמיתית¹¹ שעל ידה יהי לימוד התורה בתוספת עמקות וגדלות והרחבת השכל,

ולא עוד אלא שעל ידו נמשך גם בנוגע לשמים וארץ כפשוטם, דכיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"¹², הרי, ע"י לימוד התורה¹³ נמשכת תוספת ברכת השם בכל עניני העולם, שמים וארץ וכל צבאם¹⁴.

ד. וענין נוסף בהשייכות ד"בראשית" (ב' ראשית, תורה וישראל) ל"שמים וארץ" – בנוגע ללימוד התורה גופא:

החילוק בין שמים וארץ כפשוטם, שהשמים משפיעים בארץ ועי"ז מצמיחה הארץ פירות טובים ונעימים הדרושים לעולם, יש דוגמתו גם בתורה (שמים וארץ שבתורה), כמו החילוק שבין תושב"כ לתושבע"פ, ובתושע"פ גופא החילוק שבין משנה לגמרא, שכיון שהמשנה היא בלשון קצרה, יש צורך באריכות הפלפול והשקו"ט בלימוד הגמרא. ועד"ז בלימוד פנימיות התורה – הן בנוגע לתושב"כ והן בנוגע לתושבע"פ, הן בנוגע למשנה והן בנוגע לגמרא, וכיו"ב.

וההוראה מזה – שלימוד התורה צריך להיות בכל חלקי התורה, הן בשמים שבתורה והן בארץ שבתורה,

ועד ללימוד כל התורה כולה – הלכות התורה, שכיון שיש להם הגבלה, יכולים על ידם לקיים מצות לימוד כל התורה (כפי שמבאר רבינו הזקן באורכה¹⁵) ובפרט ע"י קביעת עתים בלימוד הרמב"ם, ללמוד כל ספר הרמב"ם ("מקבץ לתורה שבעל פה כולה"¹⁶, הלכות כל התורה כולה) מתחילתו עד סופו – כפי שסיימו בהתחלת שבוע זה א' המחזוריים דלימוד הרמב"ם, ומיד התחילו בלימוד המחזור החדש, על מנת לסיימו במשך השנה, כפי שנתפשט המנהג לסיים את ספר הרמב"ם בכל שנה (עכ"פ פעם אחת), ע"י לימוד ג' פרקים ליום,

ונוסף על לימוד הלכות התורה – גם היגיעה בלימוד התורה באופן של

(10) גם בנוגע לעניני הפלה ובקשה – עם עוה"ז התחתון.
 (11) ובראי לא מנוחה שמביאה לתרדמה ("ער זאל אַנשלאַפֿן ווערן").
 (12) זח"ב קסא, רע"ב.
 (13) ובפרט הלימוד בעניני התורה הקשורים להקב"ה, כולל גם באמצעות הבקשה מהוריו – לעזר וסיוע בכל עניניו.
 (14) ולכל לראש – בכל הענינים הדרושים להנהלת הישיבות (ועד"ז להורים) לספק צרכיהם של התלמידים שיוכלו ללמוד תורה מתוך מנוחת הגוף ומנוחת הנפש.
 (15) הלי' ת"ת פ"א ה"ה.
 (16) הקדמת הרמב"ם לספר היד.

לגוף ה, הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם: "כאשר מדובר על נשמתו של יהודי – אין שייך לומר, ובנו בחרת", שהרי הנשמה היהודית, שהיא "חלק אלוהי ממעל ממש"³¹, אין בה שום דמיון לאומות העולם להבדיל, וממילא אין מתאים על זה הלשון בחירה. ועד"ז בכללות – כאשר מדובר על יהודים כפי שהם למעלה מכל עניני העולם ואומות העולם – גם לא שייך לומר על זה הלשון בחירה. דוקא על גוף היהודי, הנמצא למטה בין העמים, ו"נדמה" לגופי אוה"ע – שייך הענין של "ובנו בחרת", בכך בחר ה' אליך להיות לו לעם סגולה מכל העמים (דוקא)³², "אתה בחרתנו (דוקא) מכל העמים"³³.

יתר על כן: דיוק לשון התניא הוא "גוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אוה"ע", ולא "גוף הגשמי הנדמה בגשמיותו" – שכן; גם הגוף הגשמי של היהודי הוא שונה (גם בגשמיותו מגופי אוה"ע (מצד זיכרון הגוף (דם ובשר) הנעשה ע"י כשרות האכילה ושתי' (הנעשים דם ובשר כבשרו)³⁴, וכיו"ב), ממילא אין שייך על זה (גוף הגשמי) בחירה אמיתית, כי בזה שונה היהודי מהאינו-יהודי; דוקא בגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אוה"ע – שחומריות היא הדרגא הכי תחתונה [כפשטות הענין, שחומר יסודו מעפר, היסוד והנברא התחתון ביותר, והכל דשין עלי³⁵], ולכן הוא "נדמה (בחומריותו) לגופי אוה"ע" – על זה (זקוקים לבחירה ובוזה) ה"י, ובנו בחרת מכל עם ולשון",

וכפי שמוכן מהלשון "ראשית" גופא: משמעותה של "ראשית" היא – כמו "ראשית תבואתה" (דקאי על ישראל) – שה"ראשית" היא מלכתחילה (אינה נפרדת משאר התבואה, אלא היא נמצאת) ביחד כדבר אחד עם כל התבואה, ואח"כ בותרים בה כ"ראשית תבואתו".

ויובן לפי הביאור בתניא בלשון התפלה²⁸ – "ובנו בחרת מכל עם ולשון":

אדמו"ר הזקן מבאר בתניא²⁹, ש"ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם". מכיון³⁰ שבחירה שייכת דוקא בין שני דברים שונים זה לזה (בענין המבוקש); בדברים שאין להם צדדים שונים, שאין שום תכונות משותפות לשניהם, הם נמצאים בשני מקומות או בשתי דרגות שונות, אין מתאים לומר עליהם הלשון בחירה, שכן תלוי מה רוצים והיכן נמצאים, וממה נפשך: או שהבוחר (ורצונו) נמצא "במקומו" של הדבר הראשון, או "במקומו" של הדבר השני.

בבחירה – זה שהוא בוחר באחד מהם (ולא בשני) אין זה בגלל טעם כלשהו, אלא רק משום שכך בחר. אם הוא בוחר דבר מסוים בגלל טעם (בגלל מעלה הנמצאת בדבר) – גם זו אינה בחירה אמיתית, בחירה חפשית – היות והטעם פועל שתהי' נטי' אשר מכריחה אותו לבחור דבר זה; בחירה אמיתית (בחירה חפשית) היא כאשר אין בה שום טעם ושום נטי' כו', אלא בחירתו היא רק משום שכך הוא רוצה.

ולכן בחירה אמיתית שייכת רק בנוגע

(31) איוב לא, ב. תניא רפ"ב.
 (32) ואתחנן ז, ו. ועד"ז בפ' ראה יג, ב.
 (33) נוסח תפלת יו"ט.
 (34) ל' התניא פ"ה (ט, סע"ב).
 (35) ראה ב"ר פמ"א, ט ובמ"כ שם. וראה תו"א ויגש מג, סע"ד.

(28) בברכת, "אהבת עולם" תפלת שחרית.
 (29) פרק מט (סט, סע"ב ואילך).
 (30) ראה גם לקו"ש חכ"ג ע' 219. סה"ש תשמ"ז – שיחת ש"פ ראה ס"ד.
 (31) ויגש מג, סע"ד.

בחירת הקב"ה שלמעלה מטעם ודעת ב„גוף החומרי“ של יהודי.

[ולכן לא שייך שהכוכבים ומזלות של אוה"ע ישאלו על כך: הרי גם אוה"ע הינם בראיו של הקב"ה (כמו היהודים) וגם הם צריכים לקבל מזונם מהקב"ה ככל הנבראים (כולל היהודים), ועד כפי שטענת העומת זה היתה, „הללו עובדי עי"ז והללו עובדי עי"ז“³⁶ – מדוע א"כ נבדלים היהודים? אלא הסיבה לכך, כי „ובנו בחרת מכל עם ולשון“, ובחירה היא דוקא במקום שיש דמיון בין שני דברים, והוא בוחר באחד מהם, בלי שום טעם].

מזה מובן, שזה שישראל הם „ראשית“ של הבריאה אין זה רק בנוגע לנשמה (המובדלת מהעולם) אלא גם בנוגע לגוף. ואדרבה: בגוף החומרי של יהודי הנדמה בחומריותו לגופי אוה"ע יש עליו לגבי המעלה שיש ליהודים מצ"ע (מצד נשמתם או מצד תכונותיהם וגופם הגשמי כו') – היות ודוקא בו (הגוף החומרי) נתגלתה בחירתו של הקב"ה, ובחירה אמיתית היא רק בעצמות ומהות³⁷ (שאינו לו עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו³⁸).

וי"ל שכשם שזה בנוגע לישראל (ה„ראשית“ הראשון), כך, מעין ובדוגמת זה, גם בנוגע לתורה³⁹ (ה„ראשית“ השני) – שלימות התורה היא דוקא כפי שניתנה כאן למטה, ובאופן שהתורה לא בשמים היא⁴⁰, ופסקי דיני התורה תלויים דוקא

בהכרעת השכל הגשמי של היהודים⁴¹. ועד שהתורה „נסעה וירדה כו' עד שנתלבשה בדברים גשמיים וענייני עולם הזה שהן רוב מצוות התורה ככולם והלכותיהן ובצירופי אותיות גשמיות בדיו על הספר כו“⁴²; וכאשר התורה נמצאת למטה – מתגלה בה מעלתה העצמית, ובלשון הפיוט⁴³: „טוב סחרה מכל סחורה מפז ומפנינים יקרה“, שגם כפי שהתורה נמצאת ב„עולם הסחורה“, רואים כי „טוב סחרה מכל סחורה כו“, ושלימוד התורה אסור לאוה"ע⁴⁴, ע"ד המדובר לעיל בנוגע לגוף החומרי של היהודי

[אך חילוק עיקרי יש בין תורה וישראל⁴⁵: התורה, גם כפי שירדה למטה, הרי היא נשאת בקדושתה⁴⁶, משא"כ גוף היהודי הוא יש נברא גשמי וחומרי; ולאידך – ה„ובנו בחרת“ (בחירת העצמות) היא דוקא בגוף הגשמי של היהודי, שמחשבתן של ישראל קדמה אפילו לתורה⁴⁷ (ולכן אין התורה תנאי

(41) ראה ב"מ נט, ב. שבת פט, א. שמו"ר פט"ו, ב. וראה ב"מ פו, א (וראה כס"מ לרמב"ם הלי' טומאת צרעת ספ"ב).

(42) תניא פ"ד (ח, ב).

(43) „שישו ושמחו בשמחת“.

(44) עד שעכו"ם שפוסק בתורה ה"ז היפך מציאותו, „חייב מיתה“ (סנהדרין נט, רע"א. רמב"ם הלי' מלכים פ"י ה"ט), ו„לא יעטוק אלא בשבע מצות שלהן בלבד“ (רמב"ם שם).

(45) ראה סה"מ תש"ה ס"ע 122 ואילך.

(46) כמאחז"ל „אין דברי תורה מקבלין טומאה“ (ברכות כב, א).

(47) ראה תדב"ר „שני* דברים קדמו לעולם תורה וישראל ואיני יודע איהו מהם קודם, כשהוא אומר צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל אומר אני ישראל קדמו“.

(* כן מובא בכ"מ בדא"ח (סה"מ היש"ת ע' 61. ועד"ו סה"מ תשי"ה ע' 121. ועוד) מתדבא"ר. ובתדבא"ר שלפנינו (פ"ד) – גירסא אחרת. וראה ב"ר פ"א, ד. וראה סה"ש היתש"ב ח"א ע' 116 (לקמן ע' 69) ואילך (הערה 20; 24).

בס"ד. "יחידות" לתלמידי הישיבות שיחיו

בלתי מוגה

א. ידוע הציווי והנתינת-כח של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בנוגע לשבת בראשית – שממנו באים זה עתה – שהנהגה בשבת בראשית שייכת ופועלת על כל השנה (״ווי מ'שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית אַזוי גייט דאָס אַ גאַנץ יאָר״)¹.

ולכל לראש – הפעולה דפרשת בראשית (״אַזוי גייט דאָס״) בנוגע לכל התורה כולה, כיון שפרשת בראשית היא פרשה ראשונה בכל התורה כולה.

ב. ובהקדם דרשת חז"ל² בפירוש תיבת ״בראשית״ – ב' ראשית, תורה שנקראת ראשית³ וישראל שנקראים ראשית⁴, שקדמו (ראשית) לעולם, ובשבילם ״ברא אלקים את השמים ואת הארץ״, ״את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותי״⁵.

ובהב' ראשית (תורה וישראל) גופא – איתא בתנא דבי אליהו⁶ שמחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, אפילו לתורה.

ויש לומר, שהקדימה דישראל לתורה מרומזת גם בפסוק זה עצמו – כי בנוגע לתורה מצינו חילוקי זמנים ביחס לשמים וארץ, שתחילה היתה התורה בשמים, ואח"כ ״מן השמים השמיעך את קולו״⁷ בעשרת הדברות ונתינת התורה למטה בארץ, ומני אז התורה ״לא בשמים היא״⁸, אלא למטה בארץ דוקא; משא"כ בנוגע לישראל – בשבילם נבראו שמים וארץ (וכל צבאם) יחדיו.

ג. וענין זה (שתורה וישראל קדמו לעולם ובשבילם נברא העולם) קודם לכל דבר:

כל תלמיד (וכל ילד) שלומד תורה (אפילו ילד קטן שלומד אל"ף-בי"ת), צריך לידע שיש לו הבטחת התורה, תורת אמת, שיקבל מהקב"ה בעצמו⁹ כל

(1) ראה התוועדויות תש"נ ח"א ע' 284. וש"נ.
(2) פרש"י עה"פ.
(3) משלי ח, כב.
(4) ירמ"ב, ב, ג.
(5) פרש"י שם, יד.
(6) פ"ד ופלא"א. וראה ב"ר פ"א, ד.
(7) ואתחנן ד, לו.
(8) נצבים, ל, יב.
(9) אלא שענין זה נעשה בפועל – אצל ילד קטן – באמצעות הוריו, שהם שותפים (כביכול) עם הקב"ה ביצירתו (קידושין ל, סע"ב. וש"נ), ואח"כ נותן להם הקב"ה את השליחות למלא את חלקו (של הקב"ה) ולתת לילד כל המצטרך לו. ועד"ו אצל תלמידי הישיבות – באמצעות הנהלת הישיבה שדואגת לכל צרכיהם של התלמידים.

(36) ראה חז"ב קע, ריש ע"ב (מכילתא בשלח יד, כח). ועוד.

(37) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 219. וש"נ.

(38) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, סע"א ואילך).
(39) להעיר מנוסח ברכת ההפטרות: הבחור בתורה (על שם ודעת מחרוץ נבחר" (משלי ת, י) – אבודרהם סדר שחרית של שבת ופירושה) כו' ובישראל עמו.
(40) נצבים, ל, יב.

ותיכף ומיד ממש, בשבת בראשית הי' תהא שנת נפלאות בה – גילוי נפלאות הקב"ה, עד לעיקר הנפלאות – „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“⁹⁷, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

והולכים תיכף ומיד ל„אלה תולדות נח נח“, ניחא לעליונים וניחא לתחתונים, ולאחר מכן – ל„לך לך מארץ

(97) מיכה ז, טו.

וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך“, שכל בני – כולל אלה הנמצאים לע"ע בחו"ל [כולל אבות חסידות חב"ד – אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי והצמח צדק והנמצאים ב„ארץ“, „מולדתך“ ו„בית אביך“; האדיטש, ניעזשין, ליובאוויטש], וכל רבותינו נשיאינו וכל הצדיקים והיהודים שבכל הדורות], הולכים לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, בבית המקדש השלישי, בקדש הקדשים, ותיכף ומיד ממש.

הינם „ראשית“ בערך לשאר חלקי הבריאה⁴⁹.

ויש לקשר זה גם עם סיום פרשת בראשית (נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן⁵⁰) – „ונח מצא חן בעיני ה'“: מצא חן בעיני ה' ה"ו למעלה מכל ענין של טעם כו"י⁵¹, ע"ד ענין הבחירה. וע"פ הידוע שזכירת נח, וגם את נח באהבה זכרת“ (בפסוקי זכרונות בראש השנה) הינה „מצד עצם מעלת נשמות ישראל“⁵² (למעלה מטעם ודעת כו'), יש לומר שיש לזה קשר להתחלת הפרשה „בראשית“, „בשביל ישראל שנקרא ראשית“. וכך זה נתגלה בעולם – שבגלל ש„נח מצא חן בעיני ה'“ הצילו הקב"ה מהמבול. ועד שזה גם הביא למצב של „אלה תולדות נח נח“⁵³, ניחא לעליונים וניחא לתחתונים⁵⁴, שגם בתחתונים (גשמיות ותומריות העולם) נעשה ניחא.

ה. בזה יובן גם השייכות עם פירוש רש"י הראשון על „בראשית“ – „לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם כו' ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא ברא ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו

(49) ראה תו"ח שבהערה 26 (ז, א) שגם לפי פירוש השני בפרש"י („בראשית בריית שמים וארץ כו' יהי אור“) נרמז שזהו „בשביל התורה כו' ובשביל ישראל“, שזהו"ע ד„ויהי אור“ – אור התורה ומצוות.

(50) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(51) ראה לקו"ש ח"ה ריש ע' 46. וש"נ.

(52) המשך תער"ב ח"א ע' תח.

(53) ר"פ נח.

(54) ב"ר פ"ל, ה. וראה גם חז"א נח, ב.

בבחירת העצמות בגוף)⁴⁸.

ד. עפ"ו מובן החידוש בפירוש חז"ל על „בראשית“ – „בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית“:

עיקר החידוש בזה הוא – לא שהתורה וישראל הינם „ראשית“ בעצם (מצ"ע), למעלה לגמרי מהבריאה, אלא – שגם כפי שהם בתוך הבריאה, עד לגוף החומרי של היהודי, מתגלה שהם „ראשית“ כל הבריאה (שבשבילם נברא העולם).

וזהו התיווך בין שני הפירושים ב„בראשית“ (ראשית הבריאה, ותורה וישראל שנקראו ראשית שלמעלה מהבריאה) – שענין זה שתורה וישראל הם למעלה מהבריאה (ראשית), נעשה חלק מהבריאה עצמה; היות ותורה וישראל נעשים חלק מהבריאה („בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ“ בפירושו הפשוט), עד לגוף החומרי (של ישראל) ה„נדמה בחומריותו לגופי אוה"ע“ (ולולי ענין הבחירה אין שום חילוק ביניהם) – ובדרגה זו גופא (בבריאה) נתגלה וניכר בכל העולם שהם „ראשית“ של העולם (כפירוש הדרש).

ולכן מקדים רש"י את הפירוש („דרשוני“) „בשביל התורה כו' ובשביל ישראל“ – כי לא זו בלבד שאין זה סתירה למציאות העולם (הפירוש הפשוט ב„בראשית ברא“), אלא אדרבה: בזה מתבטאת שלימות העולם עצמה, וזה מגלה את פנימיות הכוונה של מציאות העולם – שכל הבריאה, „את השמים ואת הארץ“, היא בכדי לגלות את מעלת הבחירה בישראל (ותורה). ועד שירגש בעולם בפשטות המעלה שתורה וישראל

(48) ראה סה"ש תנשא ח"ב ע' 816-19.

נטלה מהם ונתנה לנו":

החידוש בזה הוא - לא שתורה וישראל הינם למעלה מהעולם (כפי שזה בא בהדגשה במצוות התורה מתחיל מ,החודש הזה לכם", שניתנו דוקא לישראל), אלא אפילו כפי שישראל נמצאים בעוה"ז הגשמי והחומרי יחד עם אוה"ע (שאת כולם, "ברא אלקים" שווים בחומריותם, "כל הארץ של הקב"ה היא" בשוה), ויש מקום לטענה, "לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים", בהיותה "נחלת גוים" שהקב"ה "ברצונו נתנה להם" - שם נתגלה ש,אתה בחרתנו מכל העמים", ו,כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים", כי כשם שהקב"ה בחר בישראל, כך הוא גם בחר - "ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו" - לתת את ארץ ישראל⁵⁵, הארץ הנבחרת (מבין כל הארצות)⁵⁶ לעמו הנבחר.

ולהוסיף, שבוה ש,נתנה לנו" את ארץ ישראל הגשמית (ברצונו ובבחירתו), באה לידי ביטוי בגלוי בעוה"ז הגשמי והחומרי, בחירתו של הקב"ה בעם ישראל (גם כפי שהם נמצאים בחומריות העולם).

ויש לקשר זה גם עם המשך הפרשיות: לאתר פ' בראשית ופ' נח (כנ"ל סוס"ד), מגיעים לפ' לך לך, שבה מסופר איך הקב"ה אומר לאברם, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". הגם שאברם נמצא בגשמיות וחומריות העולם - "ארצך", "מולדתך" ו,בית אביך" - ה"ה צריך לצאת משם ולהנתק מזה וללכת, "אל הארץ אשר אראך", והקב"ה נותן לו אח"כ את ארץ ישראל (את שבעה הארצות ואת הקיני

קניזי וקדמוני⁵⁷) כנחלת עולם⁵⁸ עבור בני". ועי"ז נעשה, "אראך" גם בפירושו הפנימי⁵⁹ - "אראה ואגלה אותך בעצמך", שע"י שהיתה אצלו הליכה שלא בערך, מגלה הקב"ה - ע"י בחירתו בבני" - את מציאותו האמיתית של אברהם ושל כל יהודי (מי הוא ומה הוא).

ו. ע"פ הנ"ל מובן גם העילוי של שבת בראשית (כאשר קוראים בתורה את כל פ' בראשית), אשר כפי ש,מתציבים" בה - כך זה נמשך:

יש לומר ששתי המעלות הנ"ל בבני" (כפי שהם (מצד נשמתם) למעלה מהעולם, ומעלתם בעולם מצד, אתה בחרתנו") הרי בזמני השנה ה"ז בא לידי ביטוי (בכללות) בהבדל בין חודש תשרי לשאר חדשי השנה: בחודש תשרי, המרובה במועדות, בא לידי ביטוי בגלוי (בעיקר) איך שיהודים נמצאים למעלה מהנהגת העולם, ובמיוחד בשמע"צ ושמח"ת (סיום המועדים) - כאשר קיים המצב של, "יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"⁶⁰, "אנא ומלכא בלחודוהי"⁶¹, ורואים איך שמחים יהודים עם התורה, כשהם למעלה מכל הענינים; ובשאר חדשי השנה העבודה היא (בעיקר) בתוך העולם.

ובשבת בראשית (הסיום של חודש תשרי והתחלה של חדשי השנה מתחיל משבת מברכים חשון) ישנם שני ענינים:

(57) לך לך טו, יח ואילך.

(58) כמ"ש לפני"ז (יג, טו), "לך אתננה ולזרעך עד עולם".

(59) תו"א לך יא, ב. וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 39 ואילך.

(60) משלי ה, יז. שמו"ר פט"ו, כג.

(61) ראה חז"ג לב, א. וראה חז"א רח, ב. - וראה סה"מ מלוקט ח"א ע' שסג. וש"נ.

וכו'. ועאכו"כ בנדו"ד - כאשר המדובר הוא על פיקוח נפשות בעקבות החזרת השטחים, כפסק הדין בשולחן ערוך אורח חיים סימן שכט (כמדובר כמ"פ), ש,נכרים שצרו על עיירות ישראל. . אם באו על עסקי נפשות. . ואפילו עדיין לא באו אלא ממשמשים לבוא יוצאים עליהם בכלי זיין ומחללים עליהם את השבת. . ובעיר הסמוכה לספר אפילו אינן רוצין לבוא אלא על עסקי קש ותבן מחללין עליהן את השבת שמא ילכדו העיר ומשם תהא הארץ נוחה ליכבש לפניהם".

י. והי רצון שיחזור בדבריו. אפילו דוד המלך אמר⁹⁴, "שגיאיות מי יבין" [ועאכו"כ שלא יגדילו הטעות, ע"י אמירת פירושים וביאורים וכו' היפך האמת, והרי בין כך ובין כך זה לא יעזור, ורק יגרע, שכן, "אמת מארץ תצמח"⁹⁵].

ועוד ועיקר - אשר בכלל לא יצטרכו לדבר ולשלול ענינים כאלו, ומכאן ולהבא - ידברו רק בשבחם ומעלתם של כל אחד מישראל,

ובמיוחד - ע"י שהם מוסיפים בלימוד התורה וקיום המצוות, כולל ובמיוחד - בשיעורי חת"ת, ר"ת חומש תהלים תניא (כרגיל להזכיר על כך בזמן שמתחילים ללמוד תורה מתחלתה בשמחת תורה),

ועוד והוא העיקר: שיתוסף בהכרת כל העולם כולל אוה"ע, במעלתם ושבחם של ישראל - "בראשית בשביל ישראל", וכן - שארץ ישראל שייכת לעם ישראל, ועד - שלימות הגילוי בזה, בגאולה האמיתית והשלימה, כאשר נוסף לז' הארצות יהי' לנו גם את קיני קניזי וקדמוני⁹⁶,

שכל ענין שבתורה - גם הסדר שבתורה⁹² - הוא בתכלית הדיוק, עאכו"כ בנוגע ל,בראשית", ההתחלה של כל התורה. שהתחלה של כל דבר, אפילו בלשון בני אדם, היא בדיוק הכי גדול, עאכו"כ בתורה⁹³].

ולמרות זה - נעמד יהודי להכריז בפומבי לפני כו"כ עשיריות מישראל אשר באו לשמוע, "תורה" - שקיומם של ישראל תלוי באוה"ע!...

הפליאה בדבר חזקה יותר בבואנו עתה מהימים טובים של חודש תשרי כאשר יהודים אמרו כמה פעמים בתפילותיהם, "אתה בחרתנו מכל העמים"!

ועד כדי כך הדבר בפשטות - שאף אחד לא חלם שיש צורך להבהיר זאת. ובפרט ליהודי...

- אפילו אוה"ע מכירים בכך שבני" הם העם הנבחר. ובמשך הדורות הי' זה דבר הפשוט. עד שאפילו בדורות שהיו העלמות והסתרים כו' (כבזמן המשכילים וכיו"ב), לא הי' נעמד רב שיש לו סמיכה ומכריז דבר כזה!

ו(ג) ה,טענה" של אל תתגרה באומות וכו' והחסדים שמקבלים מאוה"ע - אין לה כל שייכות לזה, כי מובן ופשוט, שאל תתגרה באומות וכו' אין זה נוגע ח"ו כלל וכלל ל,בראשית בשביל ישראל" ול,אתה בחרתנו" - וכמדובר לעיל (ס"ז).

ועוד ועיקר (ד): הרי מובן בפשטות, שכאשר המדובר הוא בענין קיום התומ"צ - לא שייך על זה הציווי אל תתגרה

(92) ראה הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 629 בהערה.

(93) ובפרט שפתיחת התורה בבראשית (,פתח בבראשית") חידוש היא, ד,לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם כו" (פרש"י ר"פ בראשית).

(94) תהלים יט, יג.

(95) שם פה, יב.

(96) פרש"י לך לך טו, יט. ועוד.

(55) ראה תו"ח שבהערה 26.

(56) מכילתא בתחלתו.

ליהודים בארץ ישראל וכו'.

ובזה גופא - נוסף יותר בכך בשנים האחרונות, ובפרט בשנה שעברה (שנת אראנו נפלאות) ובתחלת שנה זו (שנת נפלאות בה) - בנוגע להיתר היציאה והסיוע ממדינה ההיא בעליית אחינו בני"א לארץ ישראל, כנ"ל.

ויש לומר שהדרך בכל זה נסללה ע"י הפעולות של גדולי ישראל במשך הדורות עם אוה"ע, ובמיוחד - של רבותינו נשיאינו [מתחיל מאדמו"ר הזקן, שהתערב בעניני העולם, כידוע השתדלותו בנצחוננו של אלכסנדר על נפוליון לטובת בני"א (ברוחניות). וי"ל, שעתה נעשתה טובת בני"א במדינה ההיא גם בגשמיות, ע"י סיוע המדינה ההיא שיהודים יוכלו לצאת משם, כנ"ל].

ויהי רצון, שיתוסף בזה עוד יותר ועוד יותר באופן דמוסיף והולך ואור, עד שיתבטלו כל ההגבלות בהשפעת החסד לבני"א ובהכרת מעלתם של ישראל ובבעלותם על ארץ ישראל [אשר לכל יהודי - גם בזמן הזה - יש לו חלק בארץ ישראל]⁸⁸, בהתאם לדברי רש"י בריש פרשתנו: "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו" [וכפי שהוכרו בימים אלו ממש באסיפה של אוה"ע, שארץ ישראל ובמיוחד חברון, שייכת ליהודים, ככתוב בתורה, ובלשונם ב"ב, בפעל", אשר גם הם מחשיבים אותו כספר קדוש].

ט. מכל הנ"ל מובן בפשטות עד כמה מושללת בתכלית ההכרזה שהתפרסמה לאחרונה - שיהודים בארץ ישראל צריכים להכנע ללחץ של אוה"ע בקשר לארץ ישראל בגלל אל תתגרה באומות, היות והם (היהודים) נמצאים תחת השליטה של אוה"ע ותלויים בחסדיהם, עד - יותר מכך: שההצלה וקיום היהודים בארץ ישראל (היתה) תלוי באוה"ע, ר"ל היל"ת...!

לכל לראש (א): ר"ל לומר שהקיום דיהודי הוא בספק ר"ל היל"ת. עם ישראל הוא נצחי היות והם עם ה' והקב"ה הינו נצחי (כמ"ש⁸⁹, "אני ה' לא שנית ואתם בני"א לא כליתם", ועוד, ועוד).

שנית (ב): כל יהודי יודע בפשטות, שהתחלת ופתיחת כל התורה כולה היא: "בראשית", ורש"י מפרש ע"ז: "בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית".

מובן איפוא בפשטות ממש, שלא אוה"ע הם בעה"ב על בני"א ר"ל!

והיות שזוהי ההתחלה ופתיחה של כל התורה - הן תורה שבכתב והן תורה שבע"פ ("פירושה" של תושב"כ שניתנה יחד עם תורה שבכתב⁹⁰) שזה כולל, "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש"⁹¹, התורה שנלמדה ונתוספה אצל בני"א במשך כל הדורות - הרי מובן, ש"בראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית", זהו יסוד בכל התורה כולה.

[כמובן בפשטות, ובמכ"ש וק"ו מזה

(89) מלאכי ג, ו.

(90) הקדמת הרמב"ם לספר היד בתחלתה.

(91) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד.

שמור"ר רפמ"ז, הנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252 הערות 20-21.

במצב של העלם והסתר על גילוי הנשמה, כבזמן הגלות; אך מכיון ש"ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אוה"ע", הרי הבחירה קיימת תמיד].

מהנ"ל מובן, שאפילו כאשר יהודי נמצא בגלות תחת שעבוד מלכיות, מפני חטאינו גלינו מארצנו⁶² - הנה הגם שאין רואים בגלוי איך שהנשמה היא בדרגת "ראשית" - הרי הגוף הגשמי והחומרי של היהודי נמצא בדרגת "ראשית", בגלל בחירתו של הקב"ה בגוף. ולכן מובן, שלא זו בלבד שאין היהודים נמצאים תחת השליטה של אוה"ע ח"ו (לא רק מצד נשמותיהם אלא גם מצד הגופים שלהם⁶³), אלא אדרבה: (גם בזמן הגלות) הם "ראשית" כל הבריאה, ובשבילם נבראו כל אוה"ע ושאר חלקי העולם. [ועד שגדלות אומות העולם תלוי ביהודים, כדאיתא⁶⁴, ש"בכל דור ובכל זמן, אומה שישראל תחתם בגלות מתנשאת על כל הגוים"].

ואע"פ שבגלות נמצאים יהודים ב"שעבוד מלכיות"⁶⁵, וישנו ציווי של "דינא דמלכותא דינא"⁶⁶, ו"לא ימרדו

(62) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

(63) ומה שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר ש"ר, גופותינו נמסרו לגלות ושעבוד מלכיות" (שיחת ג' תמוז תרפ"ז - סה"מ תרפ"ז ע' קצו. ובכ"מ) - הפירוש בזה בנוגע להענינים שבהם, דינא דמלכותא דינא וכיו"ב, ובנוגע לזה שבזמן הגלות חלק מהשפעת החסדים לישראל עובר להם באמצעות אוה"ע, כדלקמן בפנים.

(64) תו"ח לך צב, א. וראה חגיגה יג, ב. מכילתא בשלח יד, ה. זח"ב ז, א.

(65) ראה ברכות לד, ב. וש"נ. ועוד.

(66) גיטין י, ב. וש"נ. וראה בארוכה אנציקלופדי' תלמודית בערכו (כרך ז ע' רצה ואילך). וש"נ.

המעלה של תורה וישראל כפי שהם "ראשית" בעצם (למעלה מעולם), וכפי שהם "ראשית" של העולם. ולכן מקבלים או את הכח, אשר עוד טרם שיוצאים מחודש תשרי לעשות את העבודה בעולם, כל אחד בשליחותו הפרטית בחיי היום יום, קוראים בתורה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שהכוונה ב"בראשית" היא "בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית" - שזה נותן את הכח אשר כפי שמתייצבים בשבת בראשית כך ימשך במשך כל השנה, שגם בתוך העבודה בעובדין דחול בגשמיות וחומריות העולם, תורגש המעלה של בני"א כעם הנבחר, "אתה בחרתנו מכל העמים".

ז. ע"פ הנ"ל - שמעלת בני"א כעם הנבחר באה לידי ביטוי בגלוי (ואדרבה - דוקא) כפי שהם נמצאים בעוה"ז הגשמי והחומרי - יש מזה נפקא מינה בפועל, שהיא עיקר ויסוד באופן איך צריך יהודי לעשות את עבודתו, ובפרט בזמן הגלות:

מכיון שהכל - כל העולם - נברא "בשביל ישראל", וזה בא לידי ביטוי גם בעוה"ז הגשמי והחומרי בזה ש"ובנו בחרת" בגוף החומרי של היהודי "הנדמה בחומריותו לגופי אוה"ע" - הרי מובן שבכל מעמד ומצב, בכל זמן ובכל מקום, אפילו במצב חומרי ביותר, אפילו בזמן הגלות - נמצאים בני"א בדרגת "ראשית" למעלה מכל הענינים, ואדרבה - בשבילם נברא הכל, בהיותם העם הנבחר, בהם בחר הקב"ה (שבבחיירה זו אין שייך שום שינוי).

[אילו היתה מתבטאת כל המעלה של היהודי כ"ראשית" רק במעלת הנשמה ובמעלת תכונות נפשו וגופו לגבי אוה"ע - ה"י אז מקום לומר, שזה רק במצב ובתנאי שהנשמה מאירה בגלוי, אך לא

באומות⁶⁷, אל תתגרה בגוים⁶⁸, וכיו"ב - הרי הטעם לכך הוא, לא בגלל שליהודים יש מורא ופחד מפני אה"ע (בזמן הגלות) ח"ו, שכן אדרבה: יהודים הם בבחי' „ראשית“ שבשבילם נבראו אה"ע, אלא הפירוש בזה הוא, ע"ד הציווי „אל תצר את מואב ואל תתגר במ מלחמה“⁶⁹ (ועד"ז בנוגע לעמו⁷⁰), שאין זה (כאילו עצה טובה) בגלל שבנ"י צריכים לירא מהם (בגלל כוחם) וזקוקים להם, אלא כפי שמפורש בפסוק⁶⁹ הטעם: „כי לא אתן לך מארצו ירושה כי לבני לוט נתתי את ער ירושה“. זאת אומרת: כך קבע הקב"ה את הסדר, כשם ש„ברצונו נתנה לנו“ את ארץ ישראל, כך „ברצונו נתנה להם“ את ארצות עמון ומואב, ולא לבנ"י, ולכן „אל תתגר במ מלחמה“⁷¹.

ועד"ז בנוגע לאל תתגרה באומות ודינא דמלכותא דינא (וכיו"ב), הרי אין זה בגלל פחד⁷² ח"ו, אלא משום שכך קבע הקב"ה וציוה שכן צריך להיות הסדר בזמן הגלות: אך מובן ופשוט שאין זה נוגע כלל וכלל בכך שישראל (גם בזמן הגלות) הם העם הנבחר, ה„ראשית“ של כל העולם וכל אה"ע.

(67) כתובות קיא, רע"א.

(68) ראה פסחים קיג, א.

(69) דברים ב, ט.

(70) שם, יט.

(71) ועפ"ז מובן מה ש„לא אסר להם על מואב אלא מלחמה אבל מיראים היו אותם כו“, אבל בבני עמון נאמר ואל תתגר במ שום גרוי בשכר כו" (פרש"י שם, טז). וגם מה ש„עמון ומואב טיהרו בסיתון“ (גיטין לז, א) - כי האיסור הוא מפני ציווי ה' „אל תתגר במ מלחמה“, אבל באופן המתור, „מיראים היו אותם“, ועד שאפשר לכוּבשם (ע"י סיתון).

(72) ולהעיר ממאחז"ל (ברכות ז, ב): א"ר יוחנן משום רשב"י מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה כו'.

זאת אומרת שנוסף לזה ש„דינא דמלכותא דינא“ ה"ז רק בנוגע לענינים גשמיים מסויימים (דיני ממונות, מיסים וארנוניות⁷³ וכיו"ב), אך לא בנוגע לעניני תורה ומצוות שעליהם יש הוראה ברורה בתורה⁷⁴ [ובלשון כ"ק מו"ה אדמו"ר⁷⁵: „נשמתינו לגלות לא גורשו ולשעבוד מלכות לא נמסרו] - הרי גם בנוגע לגופים וגשמיים (וחומריות) של יהודי, נשאר הוא תמיד „ראשית“ ולמעלה מאה"ע, וזה שישנו ציווי „דינא דמלכותא דינא“ אין זה בגלל שהוא תחת שעבוד וממשלת אה"ע⁷⁶, אלא משום שכך קבע הקב"ה את הסדר בגלות („מפני חטאינו“).

ומזה מובן גם שהחסדים שישאל מקבלים ע"י חסידי אה"ע בזמן הגלות, ואשר לכן צריכים להודות להם, עד ש„ודרשו את שלום העיר גו' כי בשלומה יהי' לכם שלום“⁷⁷ - אין זה בגלל שיהודים זקוקים לחסדיהם ח"ו, דאדרבה: „חסד לאומים חטאת“⁷⁸; וכאשר מקבלים

(73) ראה שו"ע חו"מ סס"ט ס"ח. שו"ע אדה"ז ה' גזילה וגניבה ס"ט. מקומות שבהערה הבאה.

(74) ראה ספר השיחות תש"ג ע' 83 (ושם, שכן הוא בנוגע למנהג ישראל, שתורה הוא). וראה ויק"ר ספ"ג, הובא בפרש"י דניאל ג, טז (בנוגע למסים וארנוניות). ובבחי' ר"פ מטות (בנוגע לכל התומ"צ).

(75) שיחת ג' תמוז תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קצו. ובכ"מ).

(76) כמ"ש „עבדי הם“, „ולא עבדים לעבדים“ (בהר כה, מב. ב"מ י, א). וכידוע דברי מהר"ל (גבורות ה' פס"א) שבגאולת מצרים קיבלו בני מעלה עצמית דבני חורין, ואין המקרה דגלות שלאח"ז מבטל זה כלל.

(77) ירמ"י כט, ז. וראה אבות פ"ג מ"ב: הוי מתפלל בשלומה של מלכות כו'. ועוד.

(78) משלי יד, לד. וראה בב"י, ב. וראה תניא ספ"א.

וכפי שכבר ראינו בגלוי את הנפלאות בתחילת שנה זו - בהמשך לנפלאות בשנה שעברה - במיוחד בקשר לזה, שמדינה היא (רוסיי) משהררת ומסייעת לאלפי אלפי יהודים לעלות לארץ ישראל (ולמקומות נוספים), אשר במ יכולים הם לחיות במלוא החפשויות בחייהם הפרטיים - גילוי מעלתם של ישראל, באופן שגם אה"ע מכירים ומסייעים בזה.

ובהקדים, אשר - הגילוי וההכרה של העולם ושל אה"ע במעלתם של ישראל מתחזק מדור לדור, כשאנו מתקרבים יותר ויותר לגאולה האמיתית והשלימה, כאשר יקויים „והלכו גוים לאורך“⁸⁴, „והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך“⁸⁵, וכו'.

וכהכנה לזה, הרי במשך הדורות - גם בזמן הגלות - רואים שאפילו אה"ע מכירים בכך שהיהודים הם העם הנבחר. כנראה בכו"כ מדרשי חז"ל [לדוגמא: הגמרא בובחי"ם⁸⁶, שמלך מאה"ע סייע שיהודי יהי' לבוש „לכבוד ולתפארת“, „אקיים כן והיו מלכים אומניך“, ועוד].

וכידוע גם, שאה"ע קוראים ליהודים בלשונם (גם כאשר הם מדברים ביניהם) - ה„העם הנבחר“.

ובזה נוסף עוד יותר בדורות האחרונים⁸⁷, ובמיוחד - במדינת ארצות הברית (ועוד מדינות), אשר היא מדינה של חסד, המתירה ליהודים לעשות עבודתם מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ועוד מסייעת בזה, ומסייעת

מהם חסדים שמייעים ליהודי בעניני תומ"צ - אין זה „חסד לאומים“, אלא חסד מהקב"ה (הממשיך זאת ליהודים ע"י אומות העולם, משום שכך רוצה הקב"ה שיהי' הסדר בזמן הזה), ובמילא אין זה „חטאת“ ח"ו.

ח. ולהוסיף, שהענין הנ"ל בשבת בראשית מודגש ביתר שאת ובגלוי בשנה זו - ה'תשנ"ב, אשר יהודים מציינים זאת כ"רתי: „הי' תהא שנת נפלאות בה“, ו„נפלאות בכל“ („בכל מכל כל“)⁷⁹.

„נפלאות“ - נו"ן פלאות⁸⁰ - מבטא שלימות בגילוי בחי' פלא, שאפילו פעם אחת פלא הריהו מובדל ומופרש מענינים אחרים, ועאכו"כ נ' פלאות. ולהוסיף, שני קשור גם עם יובל שנים, הנקרא „עולם“⁸¹ (נצחיות).

ו„הי' תהא שנת נפלאות בה“ מרמז, אשר נוסף ל„שנת אראנו נפלאות“ בשנה שעברה - שבודאי נפעל בזה בשנה זו הענין ד„מעלין בקודש“⁸² - נוסף בשנה זו ששנה זו תהי' (באופן של תהא - בהוייתה תהא⁸³) „נפלאות בה“ - הנפלאות יהיו (לא רק פרט בשנה, אלא) ענין השנה, ו„נפלאות בכל“, בכל הענינים.

וי"ל שהגילוי של „נפלאות בה“ (נפלאות המובדלים ומופרשים לגמרי) מתבטאים בגילוי של בחירת הקב"ה בישראל (אשר בחירה היא בבחי' פלא, למעלה מכל הענינים, כנ"ל).

(79) ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 22 ואילך.

(80) חז"א רסא, ב.

(81) קידושין טו, א. מכילתא ופרש"י משפטים

כא, ו.

(82) ברכות כה, א. וש"נ.

(83) ראה ברכות יג, א. מגילה ט, א. יו, ריש

ע"ב. בכורות ד, ב. ובכ"מ.

(84) ישעי"ו, ס, כג.

(85) שם מט, כג.

(86) יט, רע"א.

(87) וכידוע כמה סיפורים עם רבותינו נשיאניו שאה"ע חלקו להם כבוד (ראה לדוגמא בנוגע לאדמו"ר מהר"ש - סה"מ מלוקט ח"ד ע' כו).